

TV-nieuws in 2020: de coronastorm, grote veranderingen in het nieuws en de medische invalshoek

Stefaan Walgrave en Ine Kuypers

2020 was het coronajaar, met twee grote besmettingsgolven in de lente en de herfst. In deze nieuwsmonitor onderzoeken we de berichtgeving er over in de hoofdjournaals van de twee grootste Vlaamse zenders, Eén en VTM. We plaatsen het in perspectief door de nieuwsinhoud van 2020 te vergelijken met de voorgaande 17 jaar (2003-2019), en kijken in 2020 ook specifiek naar de berichtgeving over het coronavirus. Eerst kijken we naar de hoeveelheid aandacht die de Vlaamse nieuwszenders besteedden aan het coronanieuws. We stellen vast dat het de afgelopen 18 jaar ongezien is dat één thema zo dominant was in het nieuws. Vervolgens analyseren we hoe de coronaberichtgeving de normale verhoudingen in het nieuws totaal op zijn kop heeft gezet. Coronanieuws ging ten koste andere grote thema's, zoals politiek, maar ook buitenlands nieuws en oppositiestemmen werden weggeduwd. Ten slotte gaan we ook dieper in op hoe er dan specifiek over corona werd bericht, en dat blijkt in grote mate vanuit een medische invalshoek te zijn. Medische experts domineerden het nieuws; voor het middenveld, burgers en vooral voor niet-medische experts was veel minder aandacht.

Elektronisch Nieuwsarchief

Het Elektronisch Nieuwsarchief (ENA – www.nieuwsarchief.be) archiveert sinds 2003 alle nieuwsuitzendingen van 19 uur op Eén (VRT) en VTM op digitale wijze. Alle nieuwsuitzendingen worden gecodeerd: de nieuwsitems worden in detail bekeken en geanalyseerd. Het ENA is een initiatief van de Universiteit Antwerpen (promotor Stefaan Walgrave). Vanaf januari 2012 maakte het ENA deel uit van het Vlaamse Steunpunt Media gefinancierd door de Vlaamse overheid dat werd gedragen door vier Vlaamse universiteiten. Vanaf januari 2016 wordt het ENA aan de Universiteit Antwerpen opnieuw rechtstreeks gefinancierd door de Vlaamse minister van Media. Een eerste doel van het ENA is om nieuwsinhouden te analyseren en de bevindingen te rapporteren aan de Vlaamse overheid of ze op te nemen in wetenschappelijke publicaties. Een tweede doel is de data ter beschikking te stellen van de ruimere wetenschappelijke gemeenschap.

Technische fiche

Onderzoekperiode	Januari 2003 – Oktober 2020
Gegevens	Elektronisch Nieuwsarchief (Universiteit Antwerpen)
Media	Journal 19u (Eén) en Nieuws 19u (VTM)
Totaal aantal nieuwsitems	262.820 items (= 6.729 uur nieuws)
Aantal nieuwsitems over corona	5.314 items (= 255 uur in 2020, binnenlands en gemengd nieuws)

TV-nieuws in 2020: de coronastorm, grote veranderingen in het nieuws en de medische invalshoek

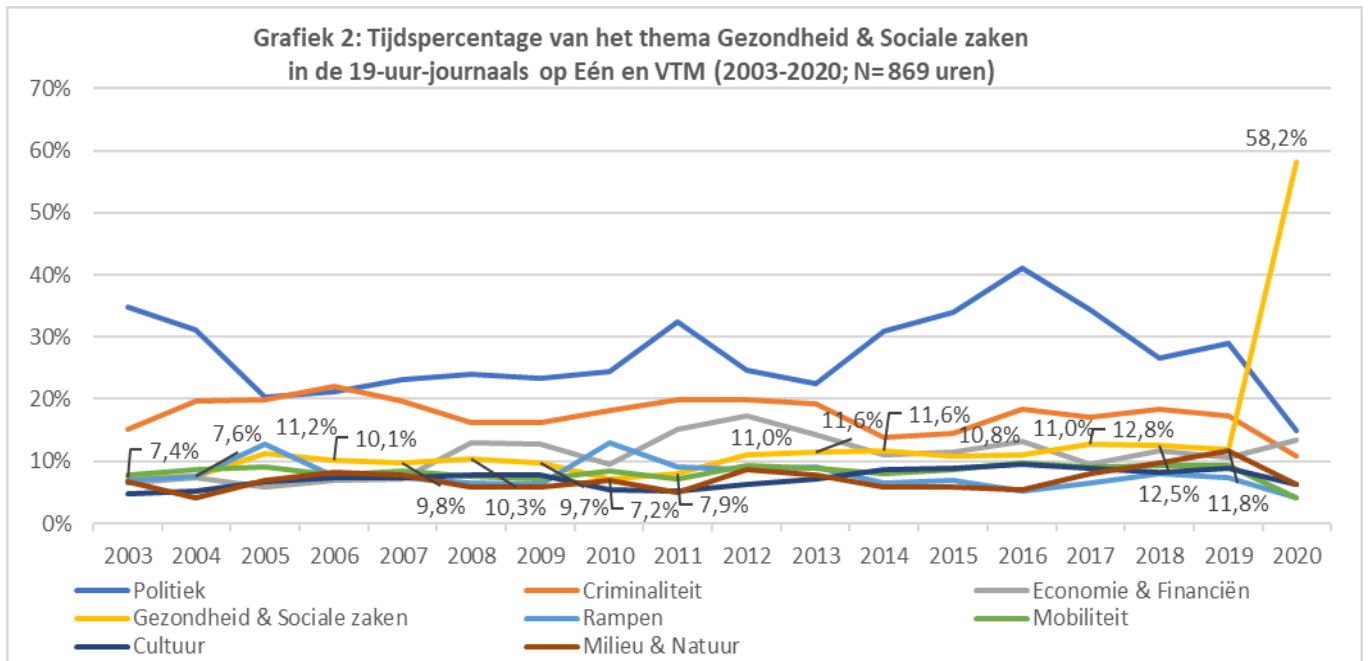
Stefaan Walgrave en Ine Kuypers

2020 was een bijzonder jaar. In het begin van het jaar sloeg corona toe—de eerste lockdown was er al in maart—en het hele jaar ging corona niet meer weg. In het najaar kwam de tweede golf met een nieuwe lockdown light. Meer dan ooit vormden de massamedia, onder meer door de beperking op de sociale contacten, wellicht het belangrijkste venster op de wereld voor de meeste mensen. Hoe de massamedia over de crisis berichtten kan niet anders dan effect hebben gehad op hoe burgers over de crisis dachten en ze beleefden. In deze nieuwsmonitor analyseren we de nieuwsberichtgeving in de hoofdjournaals (19 uur) op Eén en VTM gedurende de eerste tien maanden van het jaar 2020 (januari-oktober). Die periode omvat de eerste golf en het begin van de tweede golf. Dankzij de lopende monitoring van het ENA (Elektronisch Nieuwsarchief van de Universiteit Antwerpen) kijken we naar alle nieuwsberichten, alles tezamen zo'n 374 uur aan journaaltijd op de twee zenders. Dit rapport bevat geen cijfers over de krantenberichtgeving. Ons rapport is gestructureerd rond drie vragen: (1) Hoeveel aandacht besteedden beide belangrijkste Vlaamse nieuwszenders aan corona? (2) Hoe heeft de coronacrisis de rest van het nieuws beïnvloed? (3) Welke invalshoeken kwamen er in de berichtgeving over corona aan bod?

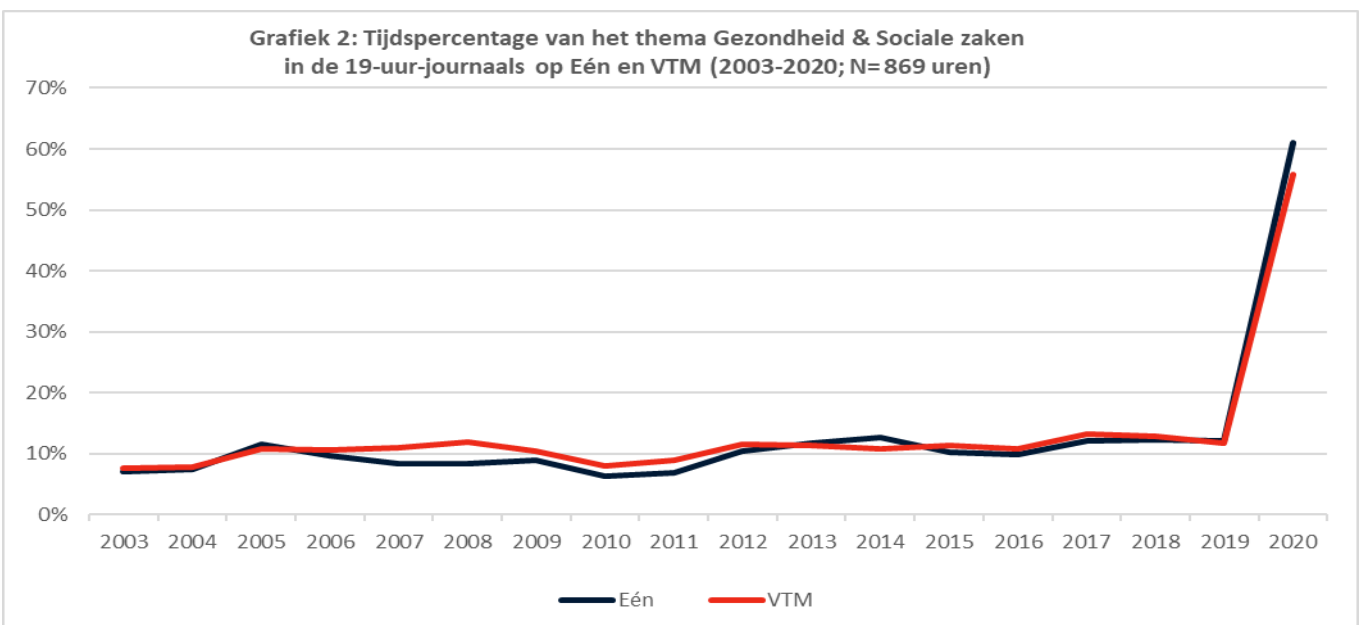
Een nooit geziene dominantie van één nieuwsthema

Het ENA monitort alle hoofdjournaals van Eén en VTM sinds 2003. Wat we in 2020 zagen hebben we in die kleine 20 jaar nog nooit gezien. We hebben geen vergelijkende cijfers, maar wellicht zouden we moeten teruggaan tot de oorlog om zulke dominantie van één thema te vinden. Een eerste aanduiding daarvan is de lengte van de journaals. Die steeg in 2020 op beide zenders gemiddeld met 18%—op Eén van 29,7 minuten in 2003-2019 tot 34,1 minuten, op VTM van 34,4 naar 41,5 minuten. Noteer dat we voor de berekening van de lengte van de journaals geen rekening houden met het sportnieuws, dat dus niet mee telt. In geen enkel jaar sinds 2003 waren de journaals langer. Ook de gemiddelde lengte van de nieuwsitems zelf nam toe met 24% op Eén en 12% op VTM. De nieuwskanalen werden dus helemaal open gezet om plaats te maken voor coronanieuws.

Het ENA wijst aan elk nieuwsitem één of meerdere thema's toe. Coronanieuws valt meestal in de categorie 'gezondheid en sociale zaken'. **Grafiek 1** hieronder geeft aan hoe dat thema, in vergelijking met de andere belangrijkste thema's doorheen de jaren, explodeerde in 2020.

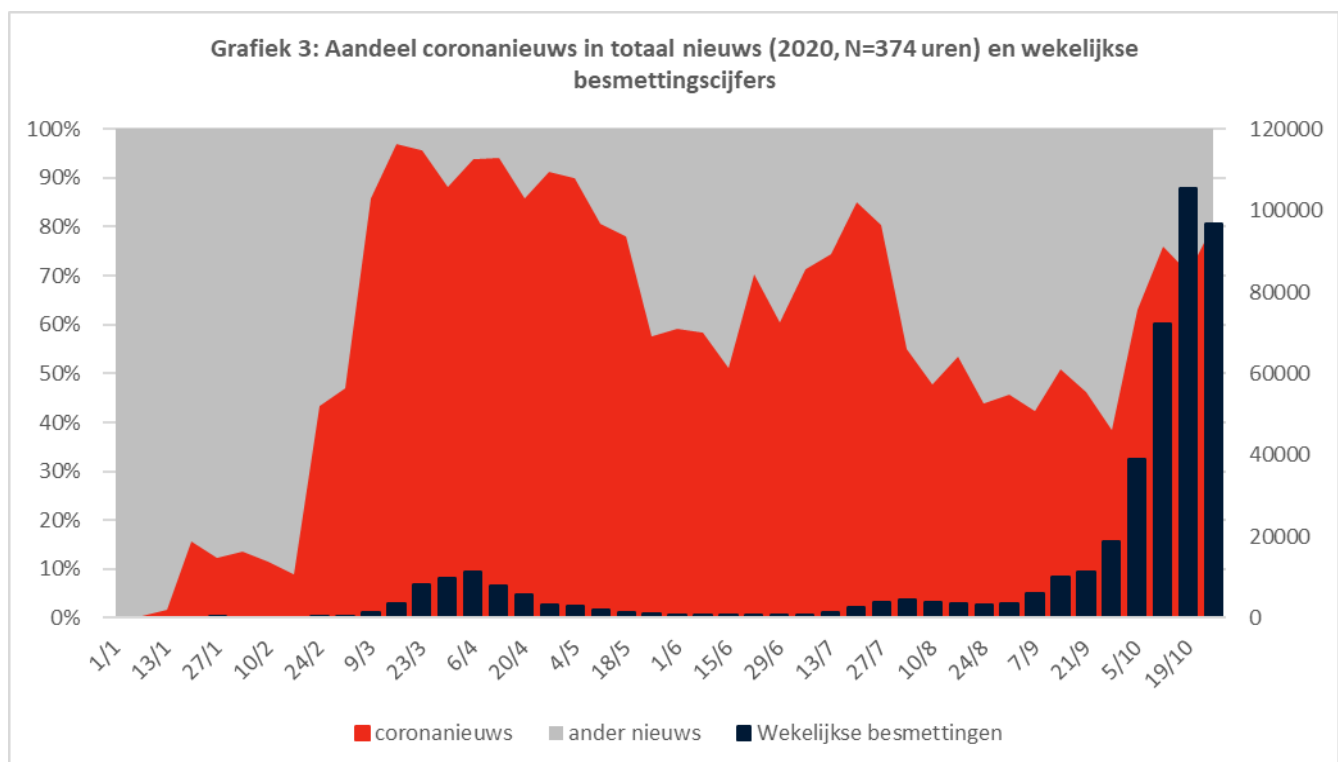

In geen enkel van de bijna 20 jaar van ENA monitoring heeft één thema zo het nieuws gedomineerd. Meestal levert politiek het grootste aandeel, maar in 2020 was maar liefst 58% van het nieuws aan het thema gezondheid en sociale zaken gewijd—noteer dat een nieuwsitem verschillende thema's kan hebben maar dat in de grafiek alles is herberekend op 100%; dus 58% van de duurtijd in de journaals ging naar items die ook als gezondheid en sociale zaken werden gecodeerd. Op Eén werd 103 uur van de journaals van 2020 aan dit thema besteed, op VTM 115 uur. De globale trendverschillen tussen Eén en VTM zijn daarbij zo goed als onbestaande, beide zenders volgen een identiek patroon in hun gezondheidsberichtgeving zoals **Grafiek 2** toont. De (Pearson) correlatie tussen beide zenders van de evolutie doorheen de tijd per jaar is maar liefst 0,99, wat een zo goed als perfecte samenhang vertegenwoordigt (een correlatie wordt uitgedrukt tussen 0,0 en 1,0, waarbij 1,0 perfecte samenhang is). Dat is een vaststelling die verder in dit rapport terugkomt, de gelijkheid tussen beide nieuwszenders in hoe ze op corona reageerden is hoog, maar er zijn subtiele verschillen.

Het thema corona bestond niet in het ENA codeboek vóór 2020. Maar in het begin van 2020 werd besloten om een speciale code toe te kennen aan nieuws dat (onder meer) over corona handelde. Zo krijgen we een duidelijker beeld van hoeveel coronanieuws er nu eigenlijk was—nieuws dat grotendeels in de bredere categorie van gezondheid en sociale zaken schuil ging. In **Grafiek 3** tonen we de verhouding tussen het coronanieuws en het andere nieuws (dat dus geen speciale code corona kreeg) per week doorheen de eerste 10 maanden van 2020. In totaal in de hele periode nam coronanieuws ongeveer 60% van al het nieuws in beslag—met nog een stuk meer coronanieuws op Eén (64%) dan op VTM (57%). De data geven aan hoe er in 2020 drie periodes zijn (februari-mei, juli en oktober) waarin corona bijna *al* het nieuws levert. In de week van 16 maart 2020—het begin van de eerste lockdown—werd 95,5% van de journaalruimte aan corona gewijd, maar ook in de weken erna blijft het aandeel schommelen rond de 90%. Buiten de eenmalige piek in juli scoort het coronanieuws dan langere tijd rond de 50% van het nieuws, zélf s op momenten dat het aantal ziekenhuisopnames en doden laag zit (in juni en begin juli 2020 bedraagt het aantal besmettingen minder dan 100 per dag). Corona is tijdelijk bedwongen maar de media blijven er bijzonder uitgebreid over berichten. In de week van 26 oktober—het begin van de tweede lockdown—verwerft corona opnieuw de totale dominantie over het nieuws, met 83,8% van al het nieuws op de hoofdjournaals.

Er zijn 23 dagen waarop Het Journaal van Eén *alleen* over corona gaat, er is die dagen geen ander nieuws te rapporteren; 16 van die dagen vallen in de periode maart-april 2020, tijdens de eerste golf. Er zijn 9 dagen waarop Het Nieuws van VTM alleen over corona gaat, 8 van die dagen vallen in dezelfde eerste golf. Tijdens drie (13-15 maart) en vier (19-22 maart) opeenvolgende dagen in de eerste golf gaat al het nieuws op Eén over corona. Op 62 dagen op Eén en 44 dagen op VTM gaat tussen 91% en 100% van het nieuws over corona; er zijn, in tien maanden tijd (dus 305 dagen) slechts 22 coronaloze nieuwsdagen op Eén en slechts 15 op VTM. Al die coronaloze dagen vallen in januari en februari, dat is dus voor de eerste golf losbarst. Vanaf maart 2020 viel de minst door corona gedomineerde nieuwsdag op Eén op 1 oktober, met slechts 4% coronanieuws; op VTM is dat 11 september met 'slechts' 17% coronanieuws.

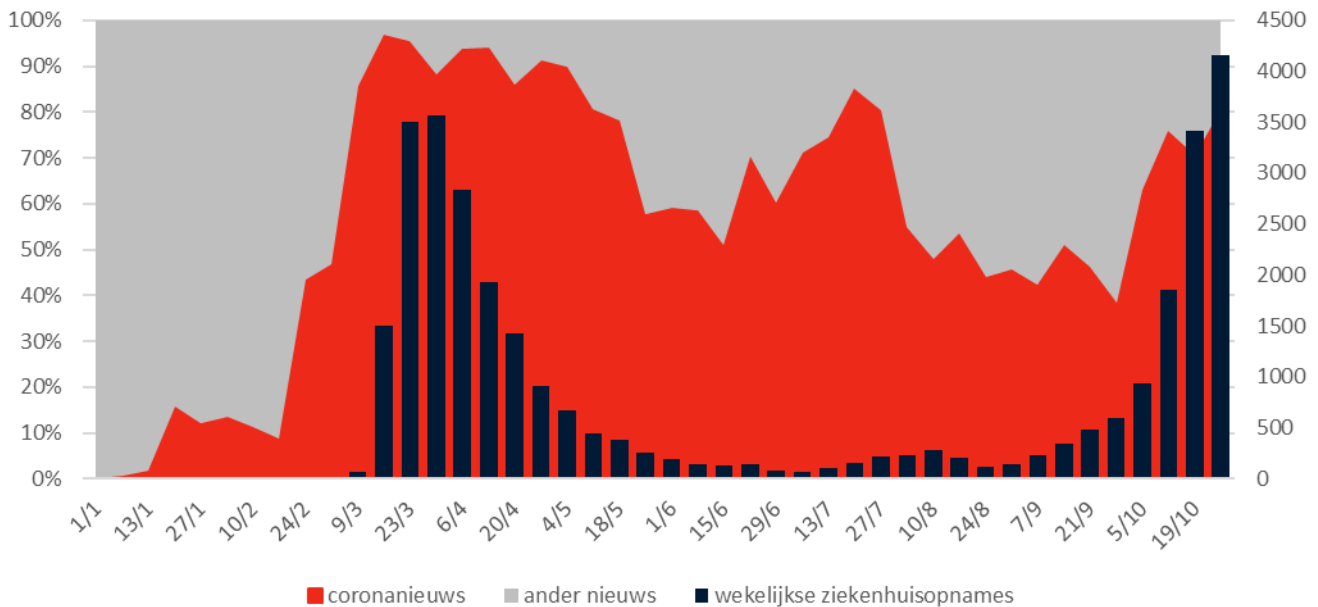

Coronanieuws is niet alleen binnenlands nieuws. Op Eén is 17% van het coronanieuws buitenlands nieuws, op VTM is dat 11%. Opvallend is ook dat ‘gemengd’ nieuws, nieuws waar typisch bericht wordt over Vlamingen in het buitenland of waar in een item dat over België gaat ook Italië of Spanje genoemd worden, een stevig stuk van het coronanieuws voor zijn rekening neemt (21,1% op Eén en 25,5% op VTM). Er wordt dus ook bericht over hoe corona in andere landen om zich heen grijpt, de internationale dimensie krijgt aandacht. Als we kijken naar het aandeel coronanieuws *binnen* het totale aanbod van het buitenlands nieuws dan stellen we vast dat op Eén 50,4% van het buitenlands nieuws coronagerelateerd is, bij VTM is dat 37,5%. Ook in het buitenlands nieuws levert corona dus veruit de meest nieuwswaardige gebeurtenissen.

De berichtgeving over corona komt natuurlijk niet uit de lucht vallen. Zoals de samenhang met de twee besmettingsgolven al aangeeft, beantwoordt het aan een realiteit. Het aantal vastgestelde besmettingen is uiteraard één van de oorzaken van de stijgingen en dalingen in de berichtgeving. Doordat in de eerste golf de testcapaciteit laag was, zijn er geen volledige cijfers over het aantal besmettingen in het begin van het jaar (er zijn schattingen dat het echte aantal besmettingen toen 20 tot zelfs 30 keer hoger lag: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/07/24/de-coronacijfers-vergeleken-met-de-eerste-golf-waar-staan-we-va/>). **Grafiek 3** toont ook het aantal besmettingen per week, in de zwarte balken. De correlatie tussen het aantal vastgestelde besmettingen (bron: Sciensano) en het aandeel coronaberichtgeving is niet heel erg hoog, met name slechts 0,23. Het aantal besmettingen, en dus de ernst van de situatie, is zeker niet de enige verklaring voor de dynamiek van het nieuws over corona. De daling van het aantal besmettingen wordt niet gevolgd door een evenredige daling van het nieuws er over; het blijft op een zeer hoog plateau hangen in mei-juni-juli-augustus-september 2020—er is natuurlijk wel het kleine coronagolfje in juli en augustus in Antwerpen en Brussel. Het is alsof de media de mensen zijn blijven waarschuwen voor het virus hoewel de incidentie er van, en ook het beleid er tegen, in die periode op een veel lager pitje stonden. De dreiging bleef.

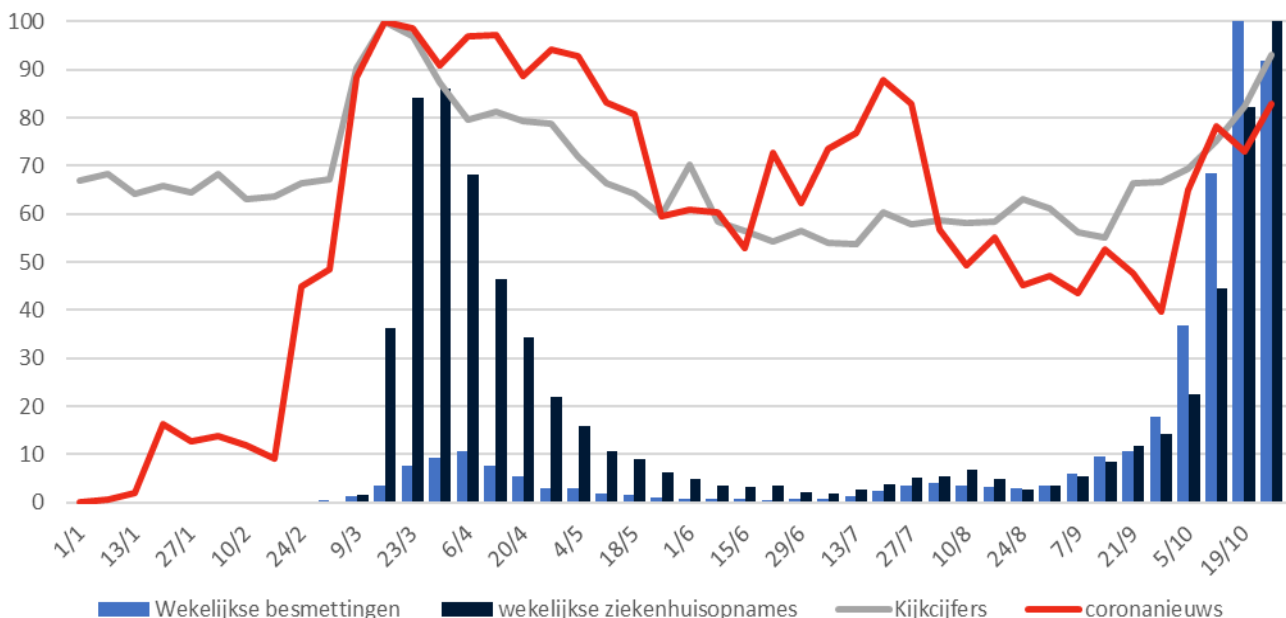
Een gelijkaardig patroon vinden we wanneer we naar het wekelijkse aantal ziekenhuisopnames kijken. De ziekenhuisopnames zijn, door de *dark numbers* in de besmettingscijfers in het begin van het jaar, een betere indicator van de ernst van de situatie. Het was de dreiging dat de ziekenhuizen zouden overstromen en dat er geen nieuwe patiënten zouden kunnen worden opgenomen die in de eerste, de tweede en ondertussen ook de derde golf het belangrijkste argument was om sterke beleidsmaatregelen te nemen. **Grafiek 4** hieronder toont het verband tussen ziekenhuisopnames (bron: Sciensano) en coronanieuws. Het is duidelijk dat de correlatie deze keer veel hoger ligt, met name op 0,55. De berichtgeving volgt het aantal ziekenhuisopnames vrij goed, maar niet helemaal. Opnieuw zien we dat tussen mei en september 2020 de pandemische situatie sterk verbetert, maar de berichtgeving blijft op een zeer hoog niveau.

Grafiek 4: Aandeel coronanieuws in totaal nieuws (2020, N=374 uren) en wekelijkse ziekenhuisopnames

Het Vlaamse publiek werd gebombardeerd met coronanieuws, dat is duidelijk na het bovenstaande. Maar kon al dat coronanieuws ook op de interesse van de Vlaamse kijker rekenen? Of met andere woorden: beantwoordde het vele nieuws aan een nood bij de Vlamingen? Hoe zat het met de kijkcijfers voor de journaals in deze periode? We tellen de kijkcijfers (bron: CIM) van beide journaals op en zetten die in **Grafiek 5** naast het aandeel coronaberichtgeving, het aantal geregistreerde besmettingen en het aantal ziekenhuisopnames, alles per week. Noteer dat, om de grafiek schaalbaar en toonbaar te maken, we alle vier de tijdreeksen op dezelfde 0-100 schaal hebben afgebeeld waarbij de maximum waarde van een tijdreeks 100 werd en al de rest als een aandeel daarvan wordt voorgesteld.

Grafiek 5: Nieuws, kijkcijfers, besmettingen en ziekenhuisopnames

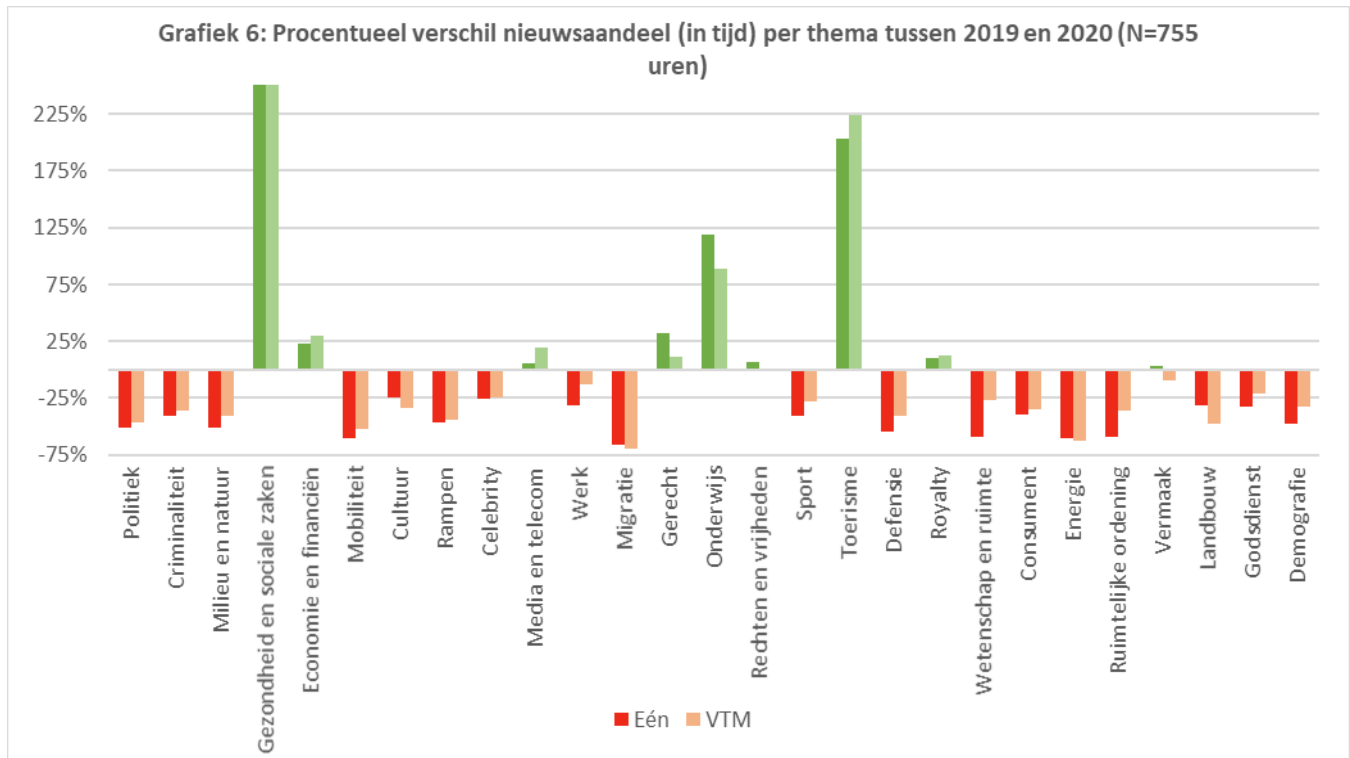

Het is duidelijk dat de verschillende factoren samenhangen. Er is wel degelijk een verband tussen vraag en aanbod. Als er meer nieuws over corona is, kijken de mensen ook meer, en omgekeerd. De correlatie tussen beide is een stevige 0,55. Je kan dus zeker zeggen dat het enorme nieuwsaanbod niet op een koude steen viel. Ondanks, of net dankzij, de eenzijdigheid van het nieuws bleven vele mensen kijken. En de kijkcijfers correleren uiteraard ook met de echte ernst van de pandemie. De correlatie tussen de kijkcijfers en het aantal ziekenhuisopnames is nog een heel stuk hoger, met 0,76. Dus, de ernst van de situatie (ziekenhuisopnames) is wellicht de belangrijkste oorzaak van zowel de mate van coronaberichtgeving als van de kijkcijfers. Het is met onze cijfers niet mogelijk om de ongetwijfeld meer complexe relatie tussen de werkelijkheid, de mediaberichtgeving er over en de publieke interesse er in verder uit elkaar te halen.

Corona wijzigt de verhoudingen in het nieuws

Vooraleer we ingaan op hoe er dan over corona werd bericht, is het interessant om te kijken hoe de corona-nieuwsstorm de normale berichtgeving heeft beïnvloed. Het grootste slachtoffer van de nieuwsstorm is nieuws over politiek. Het keldert op één jaar tijd, van 2019 tot 2020, van 34,9% naar 17,0% op Eén en van 24,6% naar 13,3% op VTM. Met andere woorden, het nieuws over politiek halveerde op één jaar tijd—2020 was nochtans een politiek nieuwswaardig jaar met de aanslepende nationale-regeringsvorming die in oktober culmineerde in het aantreden van de regering De Croo I. **Grafiek 6** geeft voor elk nieuwsthema aan hoe het evolueerde van 2019 tot 2020. Noteer wel dat het gaat om een relatieve stijging of daling *binnen* elke thema. Bijvoorbeeld, het thema toerisme stijgt in 2020 vrij spectaculair met 203% op Eén en zelfs met 224% op VTM, maar in absolute cijfers blijft toerisme een klein nieuwsthema dat in 2020 op Eén 7,7% van alle nieuws in beslag nam en op VTM 8,7% (komende van 2,5% op Eén en 2,7% op VTM in 2019). Het maximum van de grafiek is afgetopt op 250% stijging (de stijging van gezondheid en sociale zaken valt buiten de grafiek en stijgt met rond de 400%).

De grafiek die geordend is van grote naar kleine nieuwscategorieën (in 2019) maakt duidelijk dat bijna alle andere thema's het coronagelag (thema gezondheid en sociale zaken) betalen. Zoals al gezegd, in absolute termen is vooral politiek nieuws serieus teruggeschoefd. Er was op Eén in 2020 zowat 28 uur minder politiek nieuws dan in 2019 en op VTM werd er 26 uur minder over politiek bericht. Ook criminaliteit (-41% op Eén en -36% op VTM) en milieu en natuur (-51% op Eén en -41% op VTM) boeten heel veel tijd in—dat zijn doorgaans ook grote nieuwscategorieën (+10% op beide zenders in 2019). Mobiliteit hoort ook bij de grote verliezers (-60% op Eén en -52% op VTM). De allergrootste daling vinden we bij migratie: 2/3de van de berichtgeving verdampt (-66% op Eén en -69% op VTM). Merkwaardig genoeg zijn er ook thema's die, ondanks het feit dat gezondheid als thema door het dak ging, hun aandeel in het nieuws weten te vergroten. Vooral onderwijs valt op; de aandacht voor het thema verdubbelde in 2020 (+119% op Eén en +89% op VTM); maar onderwijs is een thema dat doorgaans niet zo veel aandacht krijgt (rond 3% in 2019) dus in absolute termen stelt de stijging niet zo veel voor. Hetzelfde geldt voor toerisme, met een spectaculaire stijging in relatieve aandacht maar niet zo'n groot aandeel in de nieuwskoek (zie boven). Noteer dat de winst van onderwijs en toerisme uiteraard te maken kan hebben met coronanieuws. Zoals we in de volgende sectie zullen aantonen, is er binnen alle items die gemarkeerd zijn als gaande over corona ook aandacht voor sommige specifieke aspecten ervan, onderwijs en toerisme zijn er daar twee van. Dus hun stijging is veroorzaakt door corona en gebeurt niet ondanks corona.

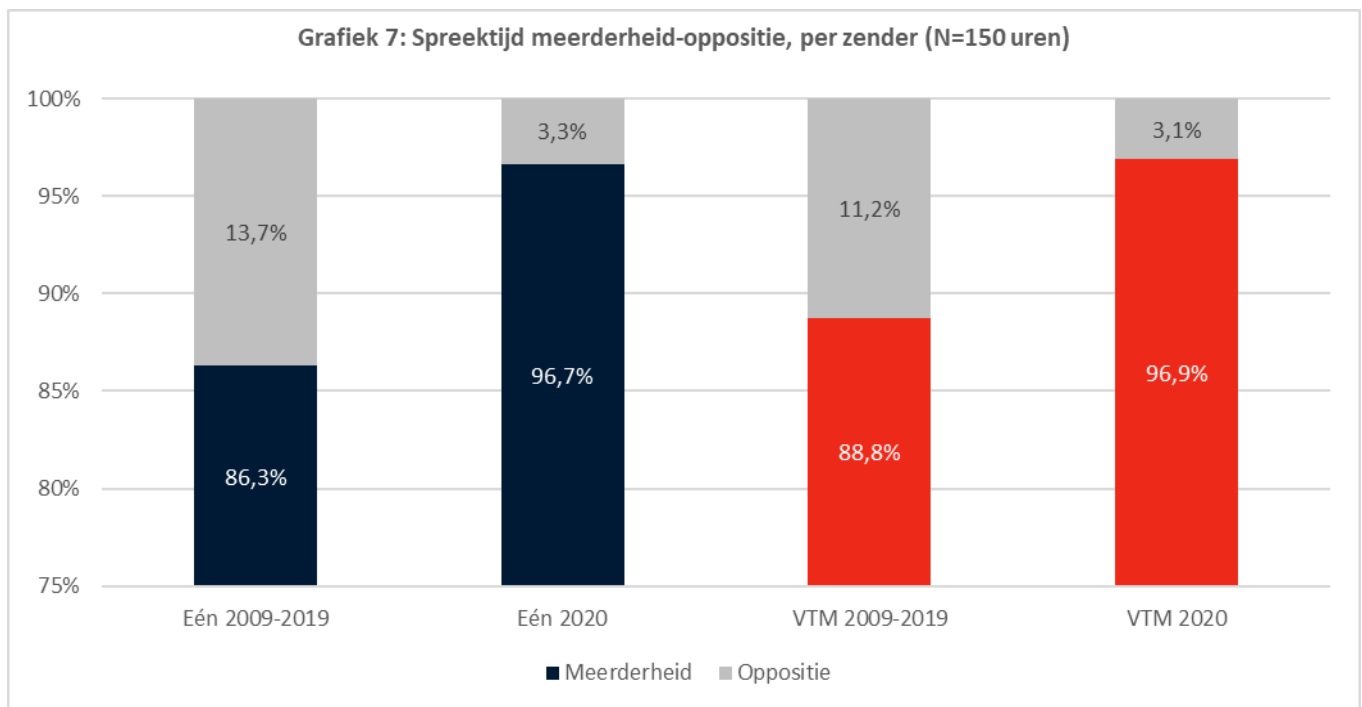

Er is buiten een hele rist thema's die minder aandacht krijgen nog een tweede nieuwslachtoffer van de coronastorm: het buitenlands nieuws. De geleidelijke daling van het aandeel buitenlands nieuws was reeds een tijdje bezig zowel op Eén als op VTM (vanaf 2016 ongeveer). Maar in het coronajaar 2020 wordt dat proces met een snok versneld. Op beide zenders was er in 2020 merkkelijk minder buitenlands nieuws dan in 2019. Op Eén daalde het aandeel buitenlands nieuws van 28,5% naar 21,7% (daling van 24%) op VTM van 22,2% naar 16,6% (daling van 25%). Noteer dat het buitenlands nieuws dat overblijft, zoals we eerder al aangaven, óók in grote mate over corona gaat.

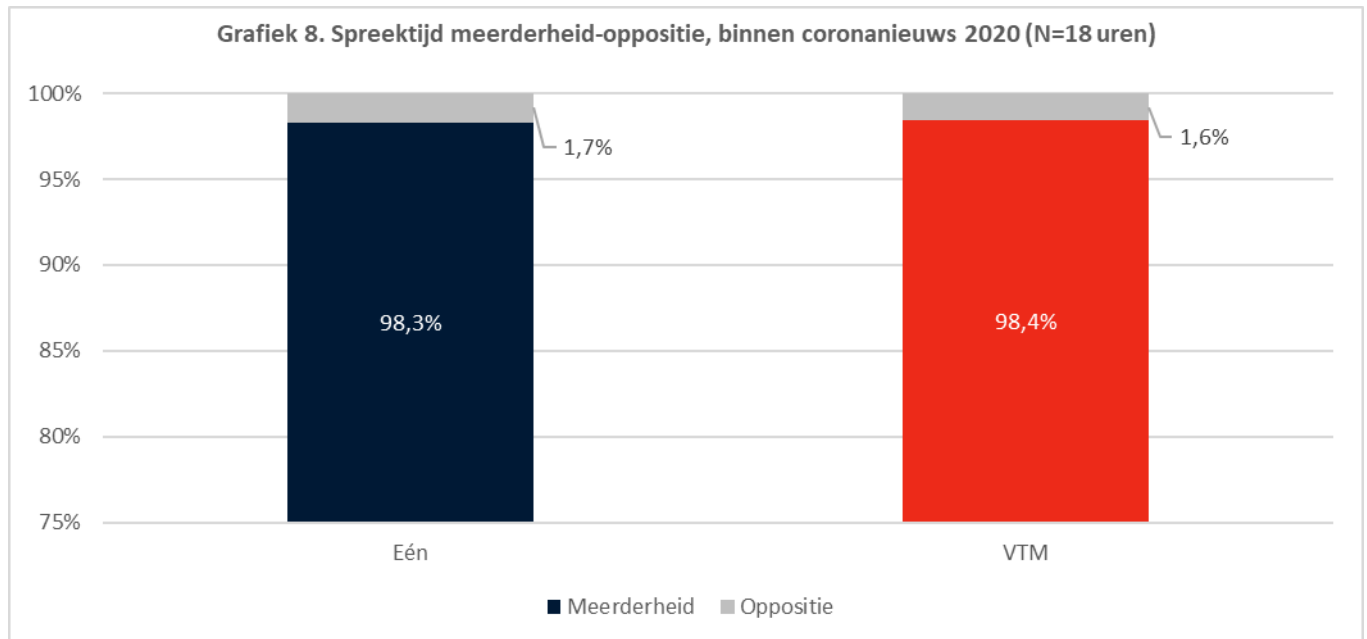
Een derde effect van corona zien we in wie er in het nieuws aan het woord komt, de sprekende actoren die het woord krijgen in de journaals. Het coronajaar schudde de verhoudingen helemaal door elkaar en wie de mensen in het nieuws te zien kregen, was helemaal anders dan de jaren voordien. Laat ons eerst kijken naar de verhoudingen binnen de politici, die in normale tijden het grootste deel van de *talking heads* op het nieuws uitmaken.

Vooreerst zien we dat zowel op Eén als op VTM het aandeel sprekende politici actief op het Vlaamse bestuursniveau toeneemt ten koste van de politici die op het federale niveau actief zijn. Het grootste gedeelte van de onderzoeksperiode was er geen normale federale regering, en de regering die er was werd geleid door een Franstalige premier, waardoor de politici op Vlaams niveau het aandachtslaken naar zich toe trokken (we hebben gemeten hoe lang ze aan het woord waren, niet hoeveel keer ze in het nieuws verschenen of vermeld werden). Gemiddeld over de periode 2009-2019 kregen politici van het Vlaamse niveau 25,7% van de politicspreektijd op Eén en 22,1% op VTM. Dat steeg in 2020 respectievelijk tot 37,1% en 33,6%. De federale politici werden teruggedrongen van 55,7% tot 46,8% op Eén en van 55,3% tot 41,3% op VTM. Er was dus een verschuiving, maar het federale niveau bleef dominant.

Ten tweede zien we de verhouding tussen meerderheid en oppositie redelijk ingrijpend wijzigen, dat zegt **Grafiek 7**. Het is vrij logisch, en een permanente vaststelling in zo goed als elk onderzoek over regering en oppositie in het nieuws, dat regeringsbronnen (ministers, maar ook parlementsleden van de meerderheid) meer aan het woord komen dan oppositiestemmen (parlementairen van minderheidspartijen)—partijvoorzitters werden wegens hun soms ambivalente positie als hun partij federaal mee regeert maar Vlaams in de oppositie zit of omgekeerd, niet meegerekend hier. In 2020 werden de verhoudingen tussen regering en oppositie verder scheef getrokken in het nadeel van de oppositie, op beide zenders. Zowel op Eén als VTM daalde het aandeel oppositiestemmen tot minder dan 5% van de spreektijd. In geen enkel jaar sinds het begin van de ENA-metingen was de verhouding tussen regering en oppositie zo scheef als in 2020. Die oppositie-afwezigheid kan natuurlijk te maken hebben met de keuze van de oppositie om zich minder te roeren en zelf geen aandacht te zoeken, en de invloed van journalistieke keuzes zou klein kunnen zijn. Maar het is wel een opvallende vaststelling.

Dat die quasi verdwijning van de oppositie in het nieuws te maken heeft met corona blijkt uit **Grafiek 8** waarin we dezelfde cijfers geven voor 2020, maar dan alleen voor het nieuws dat over corona gaat. Hier is de oppositie zo goed als helemaal afwezig; ze krijgt amper 2% aandacht, de regering gaat met de overige 98% lopen. Over corona heeft de oppositie niets te zeggen in het nieuws, je moet de oppositiestemmen met een vergrootglas gaan zoeken, op beide zenders. Dat geeft aan hoe corona het normale politieke spel helemaal verstoord heeft. Het is bijzonder lastig oppositie voeren via de media als het land in een diepe, extern-veroorzaakte crisis zit en iedereen naar de regering kijkt om de crisis te bestrijden.

Een andere manier om de frappante afwezigheid van de oppositie aan te tonen, is kijken naar welke specifieke politici in de journaals het woord kregen. Hieronder staat de lijst van de top-20 van sprekende politici in de journaals in de eerste 10 maanden van 2020, gerangschikt van veel naar weinig spreektijd (in seconden).

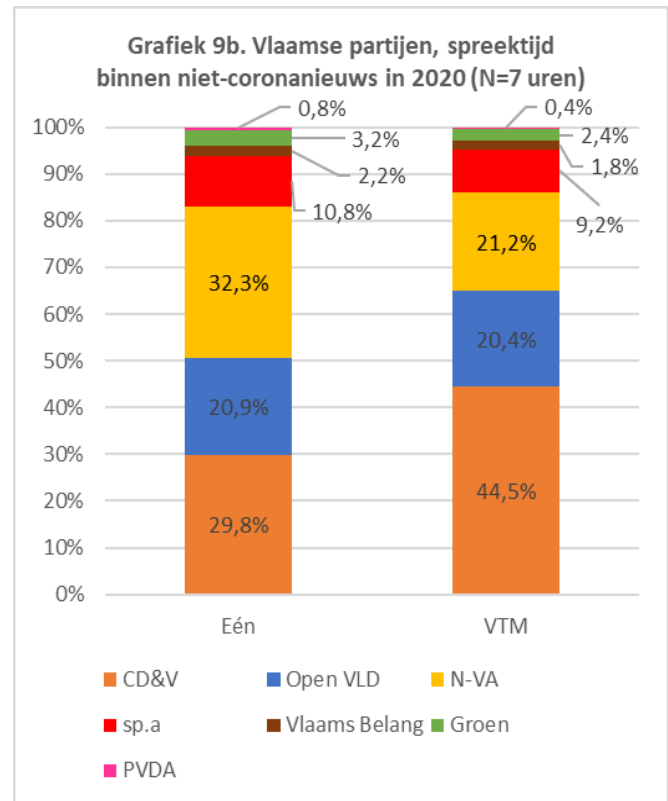
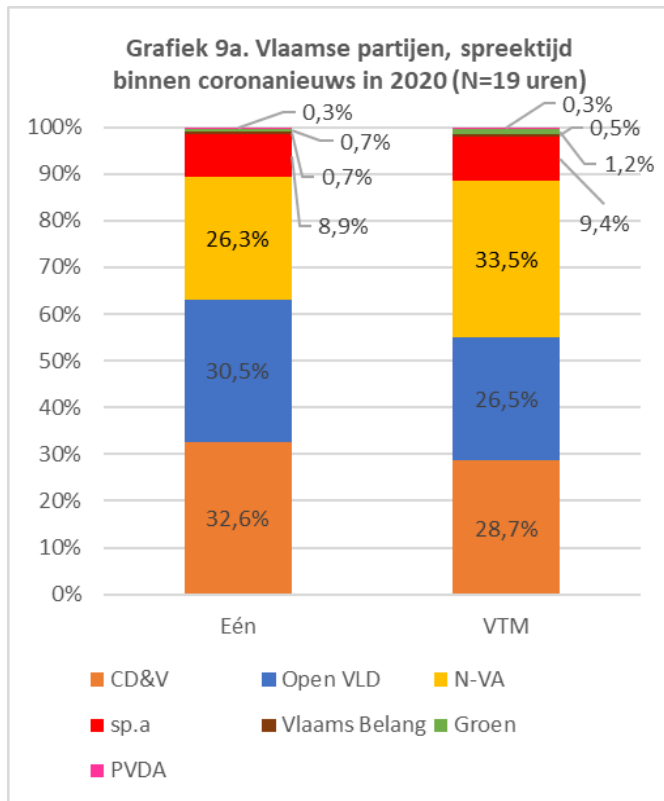
Tabel 1. Top-20 van meest sprekende Belgische politici in de journaals (januari-oktober 2020)

	<i>Naam politicus</i>	<i>Spreektijd (seconden)</i>	<i>Functie</i>
1	Ben Weyts	8644	Vlaams minister
2	Alexander De Croo	8346	Federaal minister/federaal premier
3	Jan Jambon	7533	Vlaams minister-president
4	Maggie De Block	7232	Federaal minister
5	Sophie Wilmès	5712	Federaal premier/federaal minister
6	Wouter Beke	4930	Vlaams minister
7	Nathalie Muylle	4838	Federaal minister
8	Pieter De Crem	4451	Federaal minister
9	Frank Vandenbroucke	4333	Federaal minister
10	Hilde Crevits	2524	Vlaams minister
11	Bart De Wever	1787	Partijvoorzitter/burgemeester
12	Conner Rousseau	1354	Partijvoorzitter
13	Philippe De Backer	1116	Federaal minister
14	Bart Tommelein	839	Burgemeester
15	Koen Geens	766	Federaal minister
16	Annelies Verlinden	739	Federaal minister
17	Benjamin Dalle	389	Vlaams minister
18	Egbert Lachaert	382	Partijvoorzitter
19	Zuhail Demir	356	Vlaams minister
20	Mathias De Clercq	332	Burgemeester

In de top-20 worden 15 van de 20 plaatsen ingenomen door leden van de uitvoerende macht (ministers). Van de 5 overblijvende plaatsen gaan er na 3 naar leden van de lokale uitvoerende macht (burgemeesters). In de hele lijst staan slechts twee politici die geen minister of burgemeester zijn, Conner Rousseau en Egbert Lachaert (partijvoorzitters). Opvallend is verder dat Alexander De Croo en Frank Vandenbroucke die maar aan de federale coronaknoppen kwamen te zitten in de laatste maand van onze onderzoekperiode (vanaf 1 oktober 2020) al hoog eindigen, De Croo zelfs op de tweede plaats. Ook Annelies Verlinden is er op één maand tijd in geslaagd in de top-20 te belanden. Als we de data van 2021 binnen zullen hebben en de volledige coronacrisis in kaart kunnen brengen, is er weinig twijfel dat het duo De Croo-Vandenbroucke de rest ruim zal overvleugelen. Als we meer in detail kijken naar de lijst valt de positie van Ben Weyts op, de Vlaamse minister van onderwijs die zijn eigen minister-president Jan Jambon voorbij weet te steken, en ook de aanwezigheid van bijna de hele Vlaamse regering is opvallend—met naast Weyts (1) en Jambon (3) ook Beke (6), Crevits (10), Dalle (17) en Demir (19). Alleen Somers (31), Diependaele (55) en Peeters (59) ontbreken in de top 20.

Waar is de oppositie in deze lijst te vinden? Die is er niet. De status van sommige politici in de lijst is soms wel ambivalent, Bart De Wever was burgemeester en voorzitter van N-VA die in de Vlaamse regering zat maar federaal in de oppositie, dus hij is meerderheid en oppositie op hetzelfde moment, en Conner Rousseau was voorzitter van een oppositiepartij maar die partij trad in oktober tot de federale regering toe. Maar ruwweg gesteld, is de oppositie zo goed als helemaal afwezig in de top-20 van meest sprekende politici. Alleen de interventies van Conner Rousseau passen grotendeels (98%) in de periode dat zijn partij nog in de oppositie zat (maar wel al aan de regeringsvorming werkte en dus niet echt als oppositie kan beschouwd worden). Als we de lijst wat ruimer nemen en naar de top-100 kijken—onze gegevens bevatten in totaal 231 verschillende Belgische politici die in de eerste 10 maanden van 2020 aan het woord kwamen—dan treffen we hier en daar een uitzonderlijk oppositiepoliticus aan. Op plaats 28 staat Meyrem Almaci (293 seconden, waarvan 91% in oppositietijd), maar ook haar partij Groen zat vanaf oktober in de regering, en op plaats 40 Björn Rzoska (196 seconden, 100% in oppositietijd) van dezelfde partij. De eerste échte oppositiepoliticus, op alle niveaus en gedurende de hele periode, is Tom Van Grieken van Vlaams Belang op plaats 49 (139 seconden), dan volgen nog Peter Mertens van PVDA op plaats 54 (125 seconden), Dries van Langenhove op plaats 72 (78 seconden), Raoul Hedebouw van PVDA op plaats 83 (61 seconden), en Chris Janssens van Vlaams Belang op plaats 84 (57 seconden). Ook vermeldenswaard is dat in de top-100 slechts 6 Franstalige politici zitten, waaronder natuurlijk Sophie Wilmès die mee bovenaan staat.

Ten derde heeft corona niet alleen de oppositie mediatiek in een zeer kleine hoek gedruimd, de crisis heeft ook grote gevolgen gehad voor welke partijen in 2020 via hun sprekende politici zichtbaar waren in het nieuws. **Grafiek 9** vergelijkt de spreektijd van de verschillende partijen tussen coronanieuws en niet-coronanieuws.

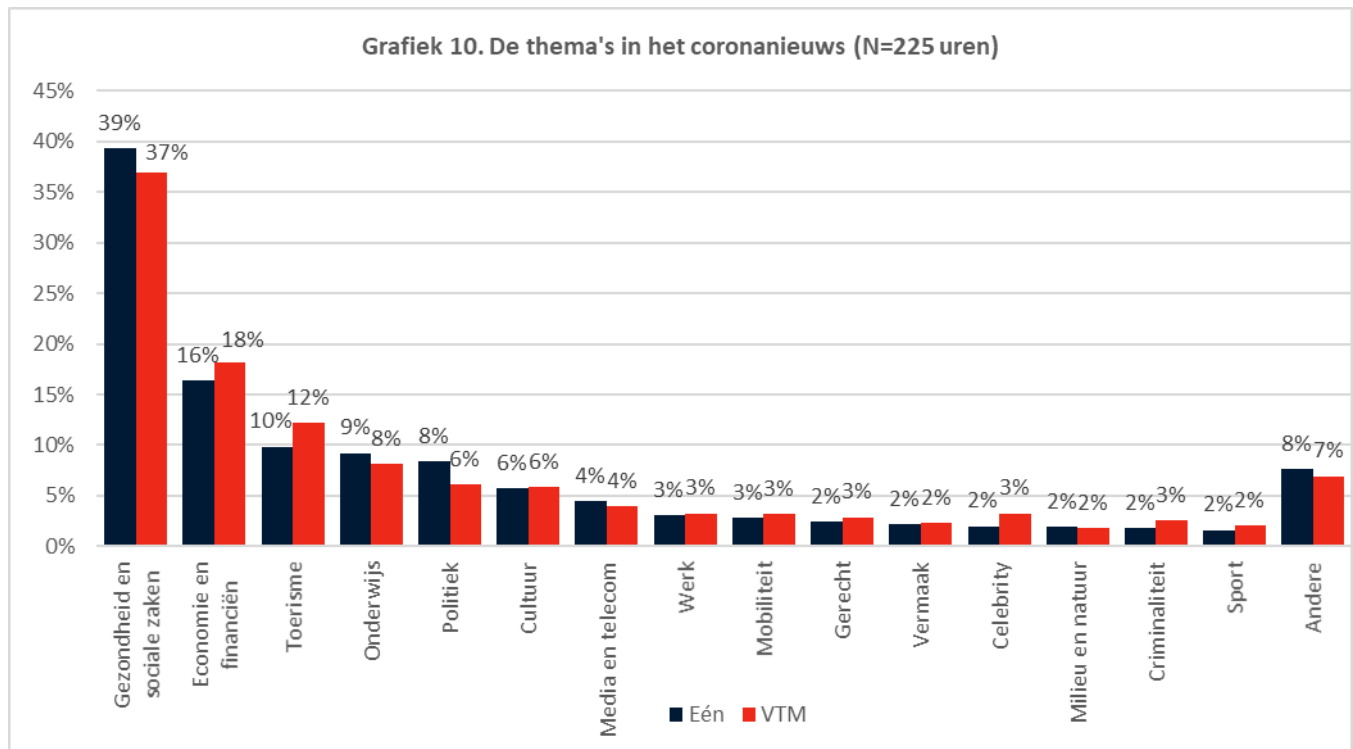

Het hele jaar 2020 werd sterk gedomineerd door de Zweedse partijen CD&V, N-VA en Open Vld, dat zijn de partijen die in 2020 de Vlaamse regering vormden, en door CD&V en Open Vld die tot oktober 2020 ook in de ontslagnemende federale regering zaten (nadat N-VA de federale regering in 2018 verliet). Voor oppositiepartijen Groen, Vlaams Belang en PVDA waren er niet meer dan wat kruimels media-aandacht voorhanden, net een tikkeltje meer voor niet-coronanieuws dan voor coronanieuws. Alleen sp.a wist zich in coronanieuws en niet-coronanieuws redelijk staande te houden, grotendeels door de spreektijd van Conner Rousseau en Frank Vandenbroucke tijdens en na de regeringsvorming van oktober. Het totale patroon is gelijkaardig tussen Eén en VTM maar er zijn subtiele verschillen met bijvoorbeeld in het coronanieuws meer aandacht voor N-VA op VTM en meer voor CD&V op Eén terwijl het in het niet-coronanieuws net het omgekeerde is.

Coronanieuws en de medische invalshoek

Corona joeg een nooit-geziene mediastorm door beide Vlaamse nieuwszenders. Het virus verdreef ook een groot aantal andere thema's van de agenda en wijzigde de politieke verhoudingen in het nieuws ingrijpend. Maar de vaststellingen die we in de vorige secties deden, zeggen weinig over *hoe* er over corona bericht werd. Welke invalshoeken kwamen aan bod en hoe werd corona geduid? De standaard ENA-meting waar we in deze Nieuwsmonitor mee werken, kijkt niet naar wat de nieuwslezer, journalisten of de externe sprekers in het nieuws precies zeggen; we kunnen dus niet zeggen hoe de sprekers of de journalisten de crisis interpreteren. Maar door te kijken naar welke andere thematische codes het coronanieuws meekrijgt en vooral door te analyseren welke sprekers er in het coronanieuws aan bod komen, kunnen we toch al een heel eind komen.

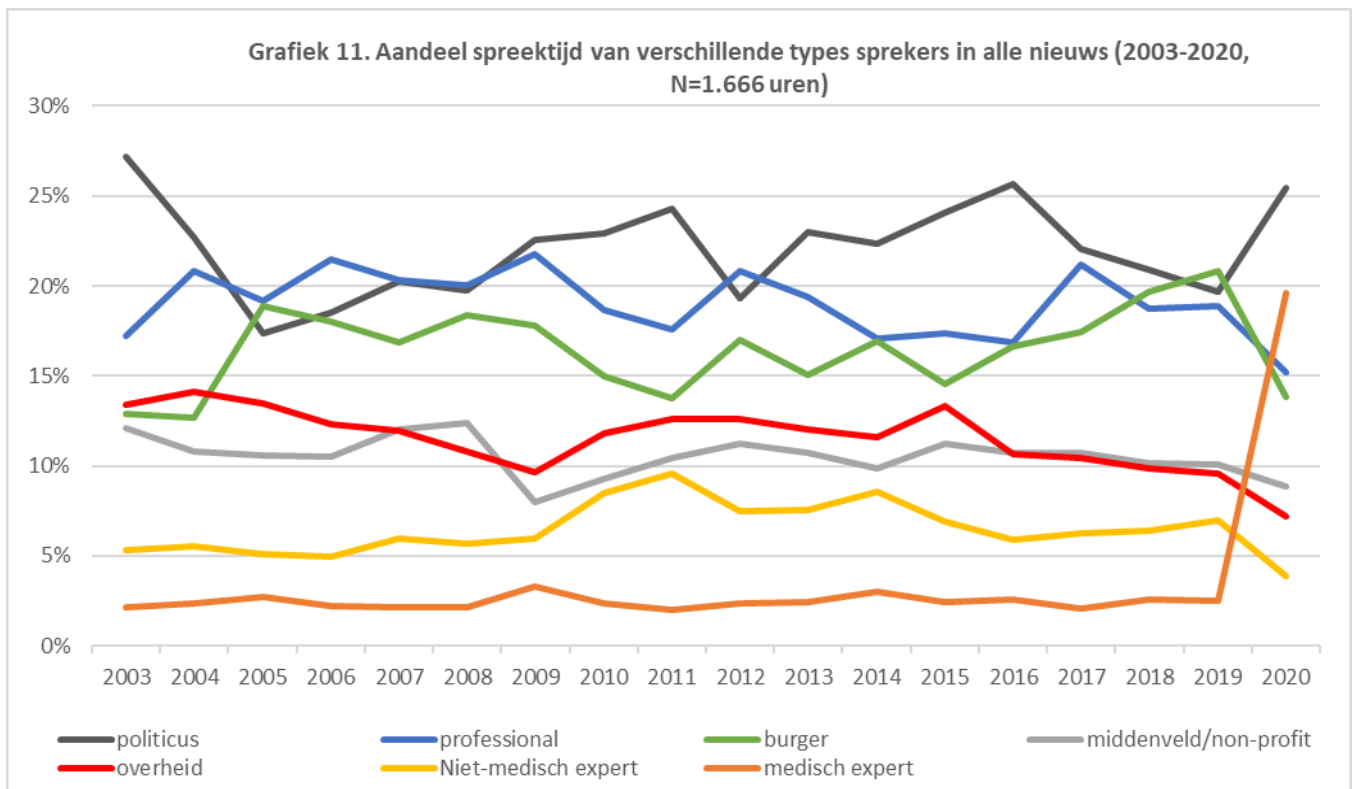
Zoals eerder gemeld, werkt het ENA sinds 2003 met een vaste categorisatie van thema's en werd daar vanaf 2020 de speciale coronacode aan toegevoegd. We gaven al aan dat ongeveer 60% van al het TV-nieuws in 2020 als (ook) coronanieuws werd aangemerkt. Welke thematische codes werden met de coronacode gecombineerd? **Grafiek 10** heeft de data.

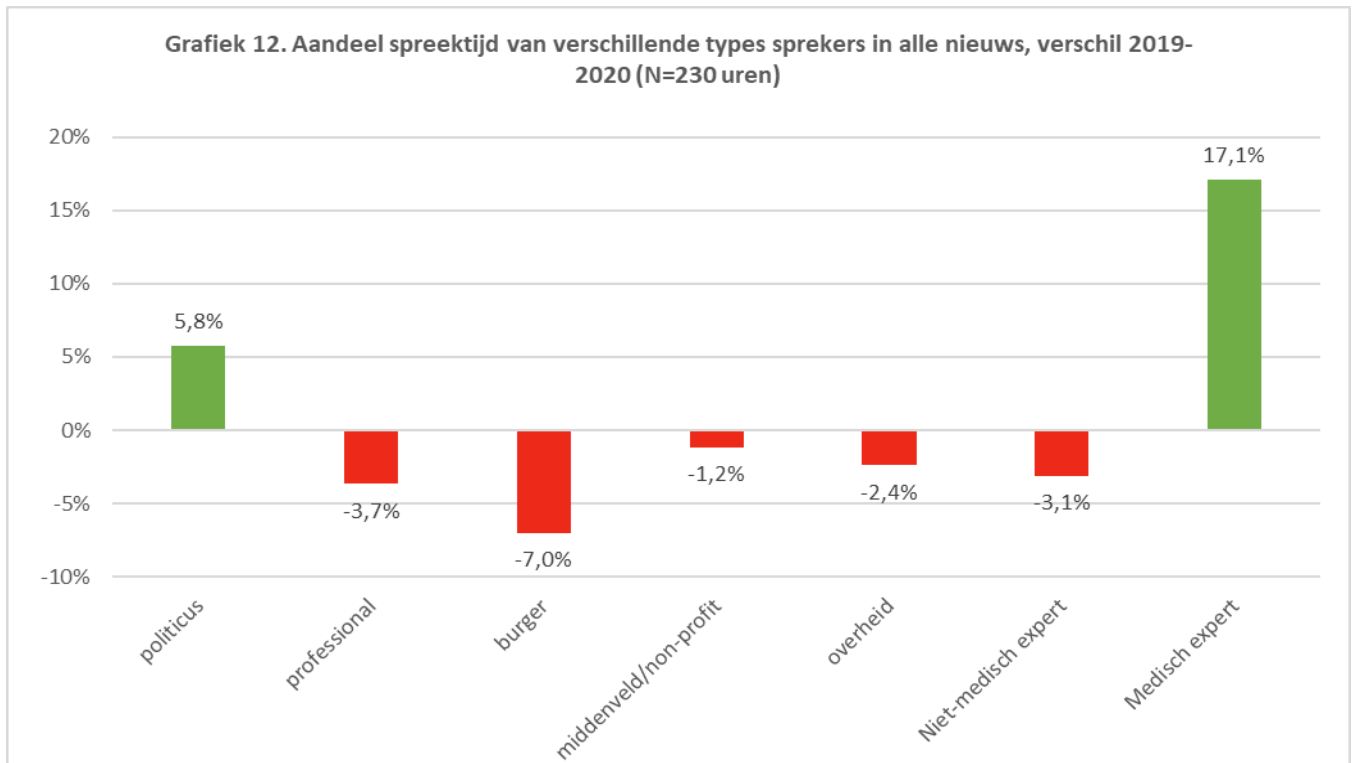

De verschillen tussen de zenders zijn klein, dus we kijken naar het algemene patroon. Het ENA geeft tot maximaal drie thematische codes aan elk nieuwsitem, dus in hetzelfde item kunnen verschillende invalshoeken aan bod komen. Corona of COVID-19 is een ziekte, en het is dan ook niet verwonderlijk dat de gezondheidsinvalshoek de belangrijkste is. De ENA code die we gebruiken, is Gezondheid *en* sociale zaken, en daar zit ook welzijn en dergelijke bij. Dus de gebeurtenissen in woonzorgcentra, bijvoorbeeld, vallen ook in deze categorie. Iets meer dan een derde van al het coronanieuws bevat *uitsluitend* aandacht voor gezondheids- en sociale aspecten (deze categorie is uitzonderlijk gemeten als alleen het thema gezondheid en sociale zaken bevattend). Dan volgen allerlei andere thema's die duiden op aandacht voor de gevolgen van corona of van de maatregelen om corona in te dijken. Er is aandacht voor de economische en sociale gevolgen (17%), bijvoorbeeld de sluiting van de horeca of andere bedrijven (in de eerste golf), er wordt gesproken over de gevolgen voor toerisme (11%), of voor het onderwijs (9%). Het is opvallend dat binnen het coronanieuws zo goed als elk mogelijk thema af en toe aan bod komt, tot in het *celebrity* nieuws (3%) toe. De hele samenleving en alles wat er gebeurt (of niet meer gebeurt) wordt door een coronabril bekeken.

Omdat er tot drie thematische codes worden gegeven, zegt de combinatie van de thema's en coronanieuws niet heel veel over wat de dominante invalshoek was die werd gehanteerd in een item, zo kan er in één zin iets worden gezegd over de economische gevolgen terwijl het item vooral over de dreigende overspoeling van de ziekenhuizen gaat. Daarom is het beter om te kijken naar welke sprekende bronnen in het coronanieuws aan bod komen. Dat iemand in beeld en aan het woord komt, is een sterke indicatie van waar het item eigenlijk over gaat, welke invalshoek er gehanteerd wordt en waar de nadruk op ligt. Daarom focust de rest van onze analyse zich op de sprekende bronnen in het nieuws.

We beginnen met de evolutie over de lange termijn te bekijken, dus vanaf het begin van de ENA-monitoring in 2003. **Grafiek 11** geeft aan welk type sprekende bronnen er doorheen de tijd aan bod kwamen in al het nieuws uitgezonderd het buitenlands nieuws, **Grafiek 12** geeft per type sprekende bron de vergelijking tussen 2019 en 2020 (ook zonder buitenlands nieuws) en laat zien hoeveel spreektijd een type bron won of verloor door de explosie van het coronanieuws in 2020. Omdat de evoluties op Eén en VTM grotendeels parallel lopen—er komen wel bijvoorbeeld meer politici op Eén aan het woord dan op VTM maar de *evolutie* doorheen de tijd is zo goed als identiek—nemen we ze voor deze oefening samen.

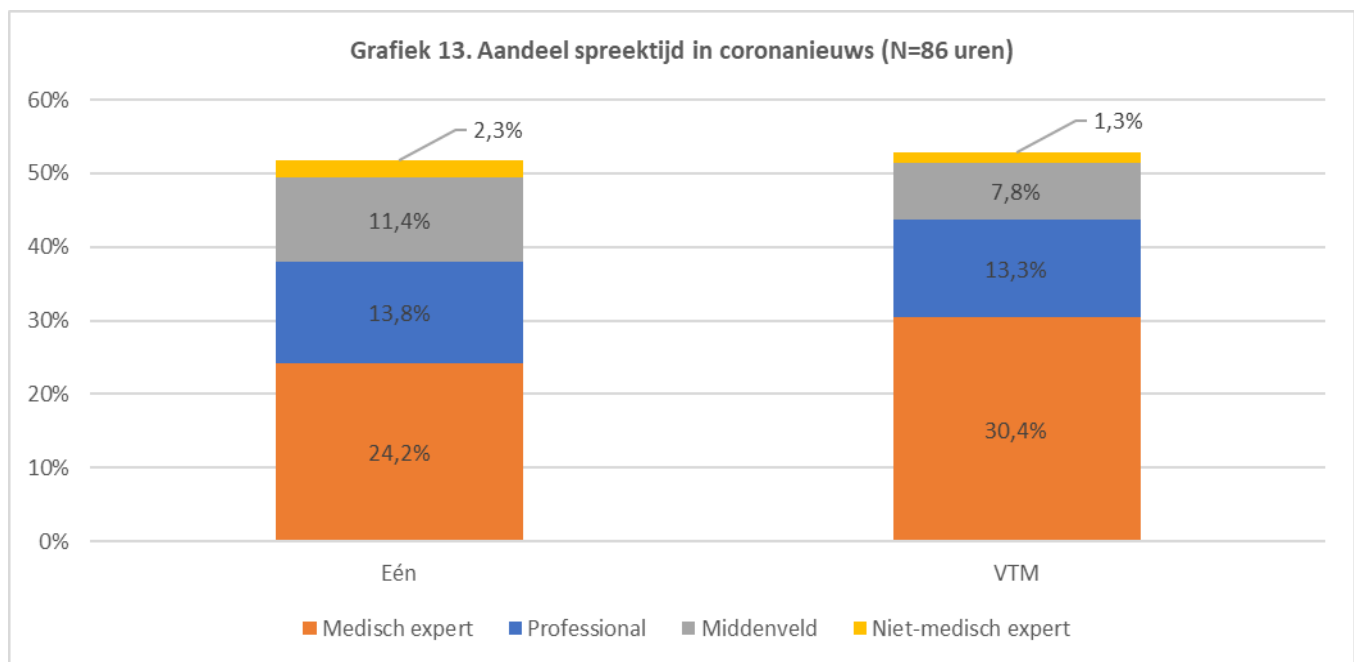

Doorheen de tijd vormen politici steeds veruit de grootste groep sprekers in het nieuws, ze schommelen rond een vijfde van alle *talking heads* op televisie. In 2020 *stijgt* het aandeel politici tot 25,5%, dat is het grootste aandeel sinds 2003. We toonden eerder aan dat er in 2020 fors minder politiek nieuws is op beide journaals, maar dat wil niet zeggen dat er minder politici aan bod kwamen, zelfs integendeel. De coronacrisis heeft het ingrijpen van de overheid voor heel veel mensen direct en voelbaar gemaakt, en politici (lees: regeringspolitici) kregen nog meer dan voorheen de ruimte om hun beslissingen te verdedigen. De grote stijgers in 2020 zijn uiteraard de medische experts—artsen, maar ook verplegend personeel of ziekenhuisdirecteurs. Terwijl deze groep vóór 2019 gemiddeld slechts 2,5% van de aandacht in de wacht sleepte is dat in 2020 gestegen tot 19,6%; dat is een stijging met factor 8. We registreerden in 2020 maar liefst 358 verschillende, sprekende medische experts in beide journaals; dat is meer dan één nieuwe medische expert per nieuwsdag (we keken naar 10 maanden nieuws). Alle andere bronnen boeten aan relatieve spreektijd in. De niet-medische experts gaan van 7,0% in 2019 naar 3,9% in 2020, gewone burgers gaan van 20,8% naar 13,8%, overheidsbronnen (ambtenaren, politie, gerecht, brandweer...) van 9,5% naar 7,2%, vertegenwoordigers van middenveldorganisaties van 10,0% naar 8,9% en professionals (dat zijn mensen die in een sector werken zoals uitbaters van vakantieparken, schooldirecteurs, buschauffeurs...) gaan van 18,9% naar 15,2%. Deze eenvoudige vaststelling is een eerste indicatie van hoe de coronapandemie werd benaderd: vooral als een medisch probleem.

We zoomen verder in door alleen te kijken naar het specifieke coronanieuws, zoals we al weten is dit de hoofdbrok van het nieuws in 2020. We kijken vooral naar de types actoren die een duidelijke invalshoek hanteren. Het is niet duidelijk, bijvoorbeeld, hoe politici over corona spreken als ze aan het woord komen. Ze kunnen het als politicus hebben over het beleid, over het gezondheidsprobleem, de economische *fall out* etc. Hetzelfde geldt voor burgers of overheidsbronnen, die hebben geen vaste invalshoek maar kunnen alle kanten belichten. Daarom kijken we naar vier types experts die wel een duidelijke invalshoek voorstaan: (1) medische experts, waarvan we aannemen dat ze door een gezondheidsbril kijken;

(2) andere niet-medische experts die vanuit hun niet-medische expertise (bijvoorbeeld als pedagoog, econoom of psycholoog) corona belichten; (3) vertegenwoordigers van het middenveld die de belangen van hun sector verdedigen (bijvoorbeeld als vertegenwoordiger van de horeca of van de toerisme-sector); en (4) professionals werkzaam in een sector en hun eigen verhaal vertellend vanuit eigen ervaring (bijvoorbeeld een cafébaas, een vakantieparkuitbater, een eigenaar van een fitnesscentrum etc.). Hoe vaak komen deze verschillende groepen sprekers aan het woord in het coronanieuws? **Grafiek 13** vat de data samen.

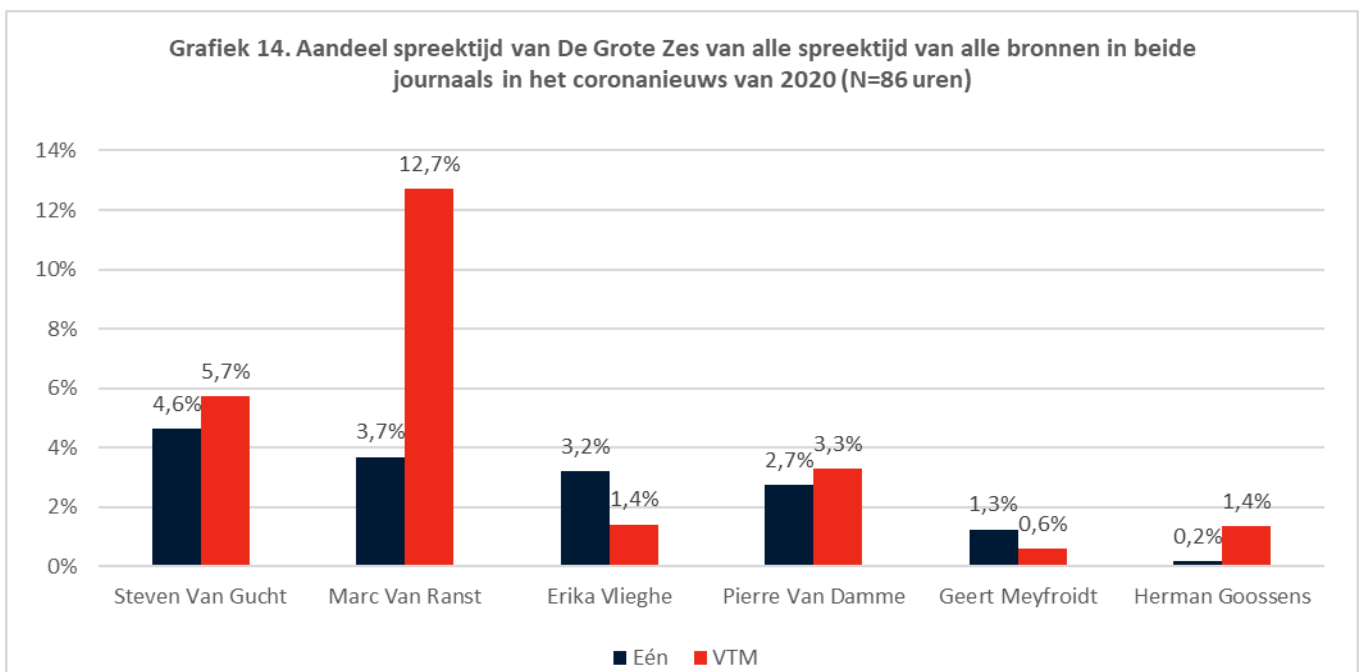

Op beide zenders vormen de medische experts de dominante stem, nog een stuk meer op VTM dan op Eén. Dat bevestigt de medische invalshoek van het coronanieuws. Het ging in grote mate over de ziekte, besmettingen, testen, vaccinaties, ziekenhuizen en sterfgevallen. Opvallend is dat voor een andere stem vooral op professionals en dus directe ervaringsdeskundigen wordt gerekend en in wat mindere mate op het middenveld, meestal directe belanghebbenden. De niet-medische expertise is oorverdovend afwezig, op beide zenders. Een alternatieve wetenschappelijke stem—corona is naast een gezondheidsprobleem evident ook een psychologisch, pedagogisch, economisch probleem—is zo goed als afwezig. We kunnen dat best illustreren door eenvoudigweg de meest sprekende medische expert, Marc Van Ranst (viroloog, KULeuven), te zetten naast de meest sprekende niet-medische expert, zijnde Pedro De Bruyckere (pedagoog, Universiteit Leiden). Van Ranst sprak op beide zenders samen gedurende 26.136 seconden, of meer dan zeven uur. De Bruyckere sprak in totaal 499 seconden, of 8 minuten. De meest gevraagde medische expert kwam dus 52 keer vaker in het nieuws dan de meest gevraagde niet-medische expert. De felgeplaagde Lieven Annemans kwam 370 seconden aan het woord, zijnde 6 minuten (en scoort daarbij de tweede plaats van de niet-medische experts). Als je naar alle sprekende actoren samen kijkt, dus *inclusief* de politici, bezetten de medische experts de eerste drie plaatsen met Marc Van Ranst (26.136 seconden), Steven Van Gucht (UG)(16.126 seconden) en Pierre Van Damme (UA)(9.379 seconden). Die drie kloppen dus ruimschoots de meest pratende politicus, Ben Weyts. In de top-10 van de meest pratende personen in het nieuws van 2020 zit ook nog Erika Vlieghe (UA)(6.973 seconden). Geert Meyfroidt (KULeuven)(2.813 seconden; plaats 14) en Herman Goossens (UA)(2.472 seconden; plaats 16) staan ook helemaal bovenaan de hitparade.

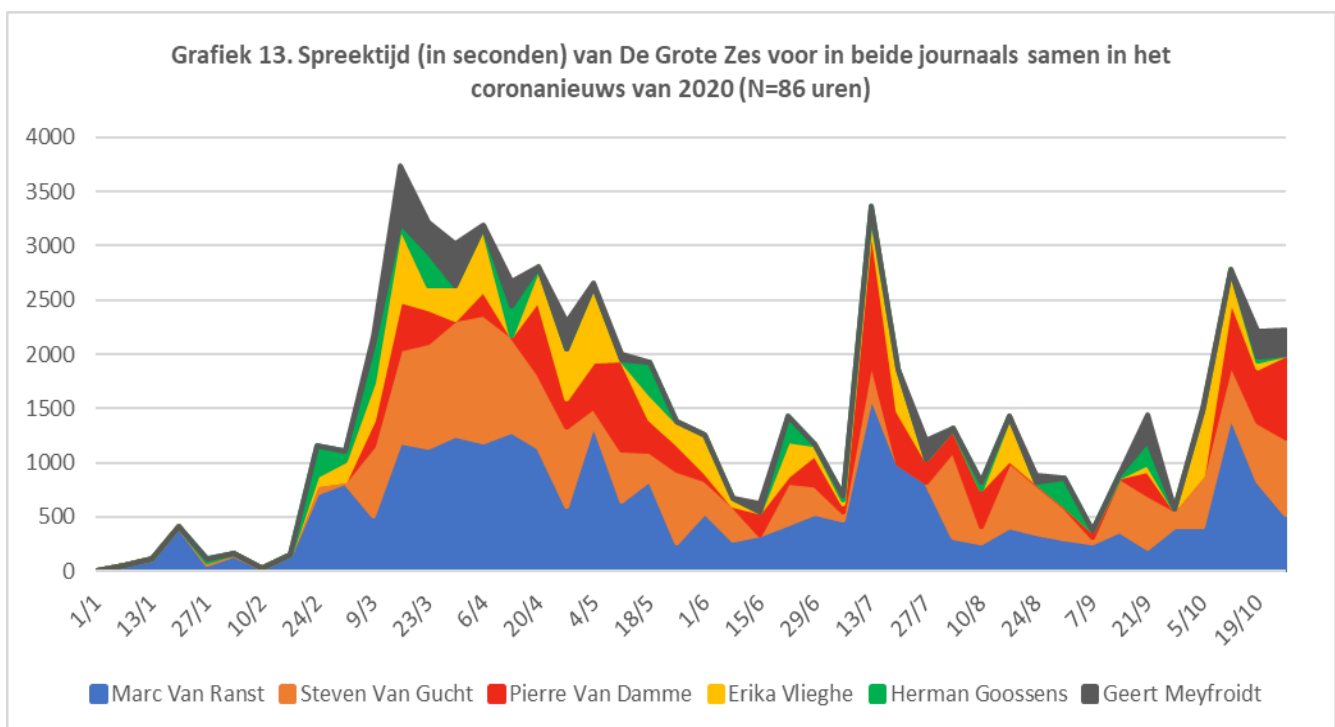
De uitzonderlijke aanwezigheid van medische experts in 2020 kan verder in perspectief geplaatst worden door ze te plaatsen naast alle experts over alle disciplines heen die van 2003 tot 2019 in de journaals op beide zenders aan het woord zijn geweest. Over die 16 jaar heen was Marc Van Ranst al de nummer één met 6.263 seconden (noteer dat hij op één jaar tijd vier keer meer sprak in het nieuws dan in de 17 voorgaande jaren samen), gevolgd door zijn collega toxicoloog Jan Tytgat (5.736 seconden), psychiater Peter Adriaenssens (4.820), econoom Paul De Grauwe (3.692), criminoloog Brice De Ruyver (3.586), kerkjurist Rik Torfs (3.248), jurist Michel Maus 2.931 en politicoloog Dave Sinardet (2.756). Artsen waren dus al veelgevraagde experts voor 2020, maar andere wetenschappelijke experts kwamen ook vaak aan het woord. In 2020 is dat helemaal anders, de andere experts verdwijnen. Het onderstreept nog eens de observatie die we al eerder maakten: corona werd bekeken als een medisch probleem, toch als je naar de gevraagde experts kijkt.

Alternatieve, niet-medische invalshoeken werden dus niet door wetenschappelijke experts aangebracht, maar wel voor een stuk door het middenveld en organisaties, op Eén meer dan op VTM (**Grafiek 13**). De meest sprekende 'middenvelder' is Matthias de Caluwe van Horeca Vlaanderen (2.180 seconden) gevolgd door Lieven Boeve van het katholieke onderwijs (2.057), Danny Van Assche van Unizo (1.130), Raymonda Verdyck van Go! (835), Koen Van den Bosch van de Vereniging der Vlaamse reisbureaus (771) en Rik Van De Walle van de UGent (435). Het is duidelijk dat elk van deze alternatieve stemmen maar een fractie van de spreektijd halen van wat de medische experts in 2020 realiseerden. In totaal kwamen er 590 verschillende vertegenwoordigers van organisaties aan het woord in de journaals van 2020, die hebben allemaal samen gedurende 28.838 seconden het woord gekregen. Dat is ongeveer evenveel als de spreektijd die Marc Van Ranst helemaal alleen haalde (26.136 seconden).

Tenslotte gaan we nog even dieper in op de zes medische experts, in de volksmond 'de virologen' genoemd (hoewel het niet allemaal virologen zijn) die het nieuws van 2020 domineerden en die echte *household names* geworden zijn op onze nationale nieuwszenders. **Grafiek 14** geeft het overzicht. Op Eén is Steven Van Gucht de meest gevraagde viroloog en op VTM, met een enorme voorspong Marc Van Ranst. De concentratie van de spreektijd van alle gasten of externe bronnen op VTM bij Marc Van Ranst is ongezien. Hij neemt meer dan een tiende van alle spreektijd voor zijn rekening.

Grafiek 15 bevat dezelfde informatie uitgedrukt in seconden maar dan per week en voor beide zenders samen doorheen de tijd. De figuur geeft duidelijk aan dat niet alle virologen even prominent aanwezig zijn in de media doorheen de hele onderzoeksperiode. Intensivist Geert Meyfroidt, bijvoorbeeld, komt vooral in het nieuws als de nood hoog is en als de ziekenhuizen riskeren overvol te raken. Marc Van Ranst en Steven Van Gucht zijn wel quasi continue aanwezig. In de 44 weken waarover de onderzoeksperiode liep, was er maar één week—de week van 1 januari 2020 toen er van corona nog nauwelijks sprake was—waarin in geen enkel nieuwsitem op beide zenders Marc Van Ranst aan het woord kwam. Voor de rest sprak Van Ranst *elke* week in het nieuws, tot soms in 17 nieuwitems per week.

De verschijningen van deze zes medische experts in het nieuws correleren ook met de kijkcijfers. In weken dat ze meer praten in het nieuws zijn de kijkcijfers hoger. Voor elk van hen is de correlatie positief. Geert Meyfroidt laat de hoogste correlatie optekenen met 0,72, dan volgen Steven Van Gucht (0,62), Marc Van Ranst (0,44), Erika Vlieghe (0,43), Herman Goossens (0,23) en Pierre Van Damme (0,20). Uiteraard willen we hier geen causale uitspraken over doen—het is niet waarschijnlijk dat een bepaalde medisch expert meer aantrekkelijk nieuws genereert dan een andere—maar het zet de dominantie van de medische experts nog meer in de verf. Als het er toe doet en als het nieuws meer aandacht genereert, zijn de medische experts nog meer prominent in het nieuws aanwezig dan op dagen waarop de Vlamingen het nieuws minder intensief volgden.

Besluit

2020 was een ongezien nieuwsjaar, en 2021 is volop bezig om dat ook te worden maar wellicht wat minder extreem. Zo ver de metingen van ENA teruggaan, dat is tot 2003 en dus 18 jaar, is er nooit een thema geweest dat de nieuwsagenda van beide Vlaamse nieuwszenders zo domineerde. De aanslagen in Brussel, ook mega-gebeurtenissen die veel nieuws genereerden, komen niet in de buurt van wat we het voorbije jaar meemaakten in het nieuws. Corona is in de Vlaamse media (en wellicht ook daarbuiten) misschien wel het grootste nieuwsevent sinds de tweede wereldoorlog. Zowel op Eén als op VTM werd een enorm groot gedeelte van al het nieuws aan corona gewijd, op Eén nog meer dan op VTM. De nieuwsaandacht werd in belangrijke mate gedreven door de werkelijke ernst van de situatie, en beantwoordde aan een nood van de bevolking naar informatie, zoals uit de kijkcijfers bleek. Die massieve aandacht heeft de traditionele nieuwswaarden en de normale aanwezigheid van thema's en actoren in het nieuws sterk door elkaar gehaald. Sommige thema's verdwenen bijna helemaal en bestonden nieuwsmatig niet meer—migratie bijvoorbeeld, een thema dat de verkiezingen van 2019 nog had gedomineerd; andere thema's kregen door corona extra veel aandacht. Vooral het normale politieke spel tussen regering en oppositie raakte helemaal ontwricht. De oppositie verdween zo goed als helemaal uit het nieuws, niet alleen uit het coronanieuws. De regeringen, zittend of ontslagnemend, kregen het nieuwsforum voor zich alleen. Sommige partijen kwamen zo goed als nooit meer in het TV-nieuws op de twee belangrijkste nieuwszenders van Vlaanderen. De dominante invalshoek van het coronanieuws was medisch; medische experts kwamen ruimschoots meer dan andere bronnen aan bod, de niet-medische expertise was afwezig. Dat patroon was nog meer uitgesproken op VTM dan op Eén. Het waren de middenveldorganisaties die in beperkte mate een alternatieve, niet-medische stem lieten horen, vooral op Eén.

Hoe moeten we onze bevindingen evalueren? Zijn ze goed of slecht nieuws? Hebben beide Vlaamse nieuwszenders hun opdracht naar behoren vervuld of hebben ze aan hun plicht verzaakt? Dat is moeilijk te zeggen en het is ook niet aan ons om hier zulke normatieve afwegingen te maken. We missen ook vergelijkende data met andere landen om de Vlaamse situatie in perspectief te plaatsen en over de adequaatheid van het Vlaamse nieuws te kunnen oordelen. We moeten ook ruimer kijken dan alleen naar de hoofdjournaals op beide Vlaamse nieuwszenders. Die journaals mogen dan wel de belangrijkste informatiekanaal van de Vlamingen blijven, er zijn ook de vele duidingsprogramma's, de radio, en er is de uitgebreide krantenberichtgeving. Het is niet zeker dat we daar dezelfde patronen zouden vinden. Ook die evidentie is nodig om een oordeel over de journaals te kunnen vellen.

Toch was er wellicht op bepaalde momenten een overdaad aan coronanieuws in Vlaanderen, de vele dagen zonder enig ander nieuws hebben de collectieve obsessie met de pandemie alleen maar verder aangezwengeld. Dat er weinig ander nieuws te melden is, zelfs op het moment dat de pandemie wat minder drastisch om zich heen greep, heeft mogelijk voor meer angst en ongerustheid gezorgd dan wanneer het wat minder zou zijn geweest, maar we hebben daar geen bewijs voor. Dat er van toenemende 'coronamoehed' wordt gesproken, heeft misschien niet alleen met het virus zelf te maken, maar ook met de niet-aflatende berichtgeving er over. Dat de nieuwsroutines en het nieuwsmenu tot andere verhoudingen leidde, en dat de oppositie afwezig was en sommige partijen volledig buiten het nieuws vielen, is vanuit democratisch oogpunt niet verkieslijk. Maar het is niet zeker dat we dat alleen de media kunnen verwijten. We zouden zicht moeten hebben op de inspanningen en de wil van de oppositie om in het nieuws te *willen* komen om hier uitspraken

over te kunnen doen; men kan moeilijk van journalisten vragen de tegenstem van de oppositie aan het woord te laten als die tegenstem er niet is of niet aan het woord wilt komen. Maar in ieder geval: dat één stem, de regeringsstem die het beleid uitvaardigt en verdedigt, zo dominant in het nieuws is, kan eigenlijk nooit een goede zaak zijn. Voor even leek het Vlaamse nieuws op dat van Rusland, of China. Er zijn altijd verschillende stemmen nodig, nieuwsdiversiteit is een groot democratisch goed. Van de keuze van de invalshoek, en de overduidelijke dominantie van de medische interpretatie op beide zenders, zijn we het meest geschrokken en daar maken we ons het meest zorgen over. Het is niet gezond, *excusez le mot*, dat één frame of nadruk het nieuws zo domineert zoals het dat heeft gedaan in 2020. COVID-19 is een ziekte, uiteraard, en gezondheid is voor vele mensen het allerbelangrijkste, maar de nadruk lag wel heel erg sterk op de ziekte zelf. De andere schade die corona, of de maatregelen ertegen, aanrichtte had wellicht meer aandacht kunnen krijgen. Die andere schade is moeilijker meetbaar dan het dagelijks gerapporteerde aantal ziekenhuisopnames of nieuwe besmettingen maar dat betekent niet dat de ze niet bestaat of geen grotere plaats mag krijgen in het nieuws. Toegegeven, onze analyse van wie er over corona spreekt in het nieuws is maar een ruwe maat om de precieze invalshoek van nieuwsitems te vatten. Het verdient aanbeveling om meer in de diepte te kijken wat er net is gezegd, en door wie.

SAMENVATTING

- De dominantie van één thema in het nieuws zoals we in 2020 met corona zagen, hebben we de afgelopen 18 jaar nog nooit gezien.
- In januari-oktober 2020 nam coronanieuws 64% van al het nieuws in beslag op Eén en 57% op VTM.
- Er waren 23 dagen waarop het volledige Journaal van Eén alleen over corona ging, en 9 dagen waarop het volledige Nieuws van VTM alleen over corona ging.
- Het aandeel coronanieuws correleert vrij goed met het aantal ziekenhuisopnames, al zien we dat tussen mei en september de pandemische situatie sterk verbeterde maar de berichtgeving hoog bleef.
- Er is een duidelijk verband tussen het aandeel coronanieuws, de kijkcijfers en de ziekenhuisopnames.
- Veel thema's moesten het met minder aandacht stellen dan in alle voorbije jaren. Politiek nieuws was één van de grootste slachtoffers en halveerde op één jaar tijd. Sommige thema's gingen er in 2020 wel (een beetje) op vooruit: toerisme, onderwijs en economie.
- Binnen het coronanieuws kwam wel bijna elk mogelijk thema af en toe aan bod; het lijkt er dus op dat de hele samenleving door een coronabril bekeken werd.
- Het aandeel buitenlands nieuws daalde in 2020 van 28,5% naar 21,7% op Eén, en van 22,2% naar 16,6% op VTM. Het buitenlands nieuws dat overbleef ging óók in grote mate over corona.
- Politici op Vlaams niveau kregen meer spreektijd in 2020 ten koste van politici op federaal niveau.

- Zowel op Eén als op VTM daalde het aandeel oppositiestemmen tot minder dan 5% van de spreektijd, dat aandeel was nog nooit zo laag sinds het begin van de ENA-metingen.
- Politici kregen wel meer spreektijd dan ooit (25,5%), maar de grote stijgers in 2020 waren de medische experts. Deze groep kreeg vóór 2019 gemiddeld 2,5% van de aandacht, in 2020 was dat 19,6%.
- Alle andere bronnen boetten aan spreektijd in.
- Van alle sprekende actoren, inclusief de politici, bezetten de medische experts de eerste drie plaatsen: Marc Van Ranst (26.136 sec), Steven Van Gucht (16.126 sec) en Pierre Van Damme (9.379 sec).
- Op Eén is Steven Van Gucht de meest gevraagde viroloog, op VTM, met voorspong, Marc Van Ranst.
- De gelijkenis tussen Eén en VTM in hoe ze op corona reageerden is hoog, maar Eén bracht nog meer coronanieuws en VTM bracht het coronanieuws nog meer vanuit een medische invalshoek.

Contact

Wenst u meer informatie over deze Nieuwsmonitor, neem dan contact op met Stefaan Walgrave, professor aan de Universiteit Antwerpen. Data van het Elektronisch Nieuwsarchief kan u raadplegen op www.nieuwsarchief.be. Alle Nieuwsmonitors vindt u op de website van het Steunpunt Media.

E-mail	Stefaan.walgrave@uantwerpen.be	Website	www.nieuwsarchief.be www.steunpuntmedia.be
Telefoon	+32 471 55 21 31	Twitter	@Nieuwsarchief